

Ярослава Кобилко

Григорій Кочур та його світова – рідна мова

Сьогодні хочу сказати сердечне слово про велику Людину, Григорія Кочура – поета, перекладача, літературознавця та педагога. Я вдячна долі, що могла познайомитися з ним особисто.

Так, варто розказати про Григорія своїм учням. Він дуже любив молодь, студентів та молодих творців. Під час екскурсії до Києва конечно завітайте до Ірпеня і відвідайте приватний Літературний музей – дім, у якому проживав і працював наш **Майстер поетичного перекладу**.

Найбільша частина життя Григорія Кочура припала на страшний період комунізму. Перекладач багато потерпів у той час.

Невисокий, лагідної вдачі, скромний, але ворожій системі не вдалося знищити його. Він був неймовірно сильним, бо займався ділом, яке полюбив від щирого серця, в яке вірив. Рятував рідне літературне слово від загибелі, а водночас знайомив українців з найкращими поетичними творами Європи та світу.

Уже на початку своєї розповіді хочу сказати про **Літературну премію ім. Григорія Кочура**, яку присуджують від 2010 року. Це щорічна державна премія України в галузі поетичного художнього перекладу та перекладознавства. Присудження премії відбувається завжди до дня народження Григорія Кочура – **17 листопада**.

Григорій Порфирович відійшов у вічність 15 грудня 1994 року. Хоч минає вже **чверть століття від його смерті**, він з нами – живе у пам'яті своєї родини, друзів, перекладачів, письменників, журналістів, науковців та й взагалі – щирих шанувальників рідної і світової літератури.

Фахівці згодні: Григорій Кочур – один із найяскравіших талантів українського письменства. Людина великого серця, глибокої мудрості і широких знань. Людина високої особистої та філологічної культури. Одним словом – авторитет. Сфера його зацікавлень – це рідна мова, мови світу, українська і світова літератури, культура та історія, художній переклад, а також перекладознавство. **Він вивчив кілька десятків іноземних мов, з великою радістю перекладав світову поезію на рідну українську мову.**

За словами професора Максима Стріхи – **перекладацький доробок Григорія Кочура (зібраний у фундаментальних Другому та Третьому відлуннях) охоплює обсяг 26 століть, понад тридцяти літератур світу і майже півтори сотні перекладених авторів.**

Григорій Кочур перекладав також польську поезію. У червні 1990 року він сказав мені такі слова:

З усіх сучасних поетів, Віслава Шимборська належить до моїх найулюбленіших. Мені подобається особливо її лірична іронія, що

я і намагався відтворити у своїх перекладах. Вона живе сучасністю, дивиться на неї дуже тверезо, знає ціну всьому, що відбувається.

Коли згадую Майстра – бачу його мудре, тепле лице і біленьке як сніг волосся. Думаю про його талант, знання, працелюбність, чесність, мир серця, силу духа, а також життєрадісність. А ще – маю у пам'яті його пошану до правди, фактів та міцних аргументів. Він був великим ерудитом і до того мав феноменальну пам'ять.

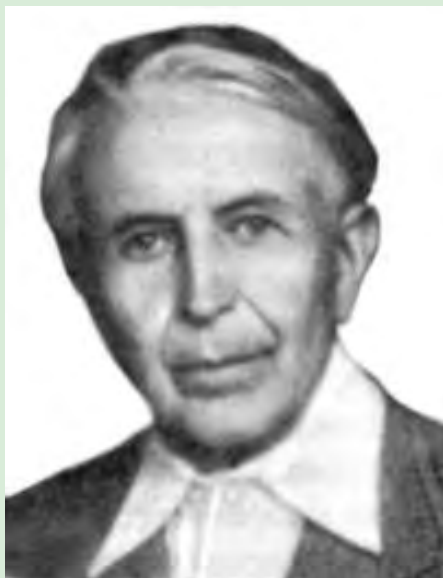
Григорій Кочур народився 17 листопада 1908 року в селі Феськівка на Чернігівщині. Студіював на філологічному факультеті в Київському університеті (тоді: КІНО – Київський інститут народної освіти). Його вчителем був сам Микола Зеров. Пізніше, деякий час, Григорій Кочур займався викладацькою роботою. Пережив драматичні тридцять років ХХ століття. Зазнавав репресій з боку НКВД та радянської влади. Подружжя Кочурів – Григорія та його дружину – безпідставно засудили на десять років тяжких лагрів.

Навіть у тих страшних умовах ГУЛАГ-у (Інта), Григорій Кочур не припиняв вивчати мови. Словників там не було, але Григорій вивчав мови, спілкуючись з тими, які були разом з ним у неволі. А були там люди різних національностей. З публікацій я довідалась, що Григорій зорганізував там навіть щось на зразок багатонаціонального літературного гуртка. В'язні – товариші неволі – дуже поважали шановного Кочура, дуже любили з ним розмовляти.

Після заслання Григорій Кочур повернувся в Україну.

З дружиною Іриною поселились в Ірпені, поблизу Києва. Там він мешкав і творчо працював. Його дім називали «**Ірпінським університетом**». Зустрічалися там українські патріоти, інтелектуали, приятелі. Там відбувалися важливі розмови, дискусії, консультації.

Пригадаймо, перекладацьку роботу розпочав Г. Кочур ще у тридцятих роках як один із учасників створюваної Миколою Зеровим та Степаном Савченком *Антології французької поезії*. У 1969 році вийшла

друком книга перекладів Григорія Кочура – **Відлуння**. Коли я зустрілась з Григорієм Порфировичем в Ірпені, подарував мені свою книжечку власних віршів **Інтинський зошит** (твори з 1945–1953 рр.), а також книгу перекладів **Друге відлуння** (вид. в 1991 р.). У 2000 році видано **Третє відлуння**.

Коли говоримо про спадщину перекладача, треба також сказати про його літературознавчі та літературно-критичні статті. Вони дуже цінні. У 2008 році опубліковано матеріали Григорія Кочура у двох томах **Література та переклад. Дослідження, рецензії, літературні портрети, інтерв'ю**.

Григорія Кочура похоронили в Ірпені. А в домі, де він проживав, син, Андрій Кочур з дружиною Марією zorganizував **приватний Літературний музей Григорія Кочура**. У ньому побачимо цілий дім, м. ін., робочий кабінет перекладача, велику бібліотеку, особисті речі та цікаві експозиції.

У 2008 році Україна відзначала **100-річчя від дня народження Григорія Кочура**. 15–17 листопада у Львівському національному університеті ім. Івана Франка відбулася IV Міжнародна наукова конференція «Творчість Григорія Кочура в контексті української культури XXI віку». Раніше при Львівському університеті **зорганізовано Кафедру перекладознавства і контрастивної лінгвістики ім. Григорія Кочура**, яку очолила проф. Роксолана Зорівчак.

Можливо, учні запитають Вас, учителів, чи Григорій Кочур – знаменитий перекладач світової літератури – мав нагоду їздити по світі. Отже, запрошення були, але тодішня влада не давала згоди на закордонні виїзди. Хоча перекладав також польську поезію і мав приятелів у Польщі – довго не міг сюди приїхати. Нагода приїзду до Польщі з'явилася дуже пізно, коли Григорію було вже більше вісімдесяти років. Приїхав на запрошення до міста Ostrowiec Świętokrzyski

Аби здобути вагу політичну,
Досить бути ропою нафти,

Або пасовиськом, чи, може,
вторинною сировиною,
Та хоч би й столом конференції,
за форму якого

Сперечаються місяцями.

А тим часом гинуть люди,
Здихають тварини,
Будинки палають,
В пустелі лани обертаються,
Як і в колишні епохи, погаслі
І менш політичні.